

Ókeyp­is nýggj tæ­nasta til eldri í Tórshavn

Bjørghild Djurhuus
forkvinna í trivnaðarnevnd
Tórshavnar býráðs

Umleið 90 fólk eru í matarskipanini hjá Heilsu- og um-sorganartænastuni (Lágargarði). Størsti parturin av hesum búgva einsamøll og eta sostatt døg-urðan einsamøll.

Fært tú døgurða frá Lágargarði, og saknar ein at eta saman við, so

hevur tú nú møguleika at fáa ein matvin.

Eitt av endamálinum við hesi nýggju tæ­nastu er, at fyribyr­gja einsemi.

Samvera og prát hevur stóran týdning í samband við eina mál-tíð, eins og hetta hevur fleiri posi-tiv árin. Her verður hugsað um sansastimuli, venjing, kenslu av felagsskapi, betri matar­lyst og sosiala, likamliga og sálarliga væl-veru.

Til tess at stimbra undir hetta skipar Heilsu- og umsorganar-

tænastan nú nýtt tilboð við sjálv-bodnum matvinum, fyribils sum royndarskipan komandi seks mán-aðirnar.

Flestu fólk halda, at tað er gott at fáa vitjan og njóta eitt máltíð saman. Samveran í sambandi við eina máltíð gevur betri matar­lyst, fær okkum ofta at eta meira, og gevur orku og yvirskot til gerandis-dagin.

Matvinur

Ein matvinur er eins og ein vitj-unarvinur. Matvinurin er ein sjálv-

boðin persónur frá Heilsu- og um-sorganartænastuni, sum vitjar eina ferð um vikuna, har endamálið er at eta eina máltíð saman.

Hendan tæ­nastan er ókeypis fyri teg sum er í døgurðaskipanini hjá Lágargarði, eins og tað er ókeypis hjá matarvininum.

Í verkætlanini verða í fyrsta umfari 10 fólk, sum fáa matvin og 10 fólk, sum eru matvinir.

Allir matvinir fáa eina inn-leiðslu frá Heilsu- og umsorganar-tænastuni m.a. um mannagongdir, tagnarskyldu og samleikaprógv.

Er hetta nakað fyri teg?

So kann tú venda tær til Heilsu-húsið á tlf. 302000 ella senda eitt teldubræv til heilsuhus@torshavn.fo, annaðhvørt tú ynskir at fáa matvin ella at gerast matvinur.

Eg vænti at mong fara at taka av hesum nýggja tilboði, sum eg síggi sum eitt sera positivt íkast til ta breiðu viftu av tilboðum, sum Heilsu- og umsorganartænastan í Tórshavn veitir borgarunum.

Status á Eldraøkinum – Kommunan keypir tær ein vin, tá tú verður gamal....

Jóhan Christiansen
Stýrisform. í Nánd

Nú eldraøkið hevur verið kommunalt í eitt ár, er verðuligt fokust setta á innihaldið í tæ­nastuni. Í sjálvum sær so er hetta gott og neyðugt, og eiga vit at brúka kjakið til at uppbyggja eina enn betri tæ­nastu í framtíðini.

Tó haldi eg, at kjakið og lýs-ingarnar higar til av eldraøkinum, "tekna" eina heldur óneyðuga og dapra mynd av stöðuni.

Við einstøkum dómum, fær al-menningurin ta fatan, at okkara eldru borgarar liggja óhjálpin, skit-in og illa røkt í songini, tí starvs-fólkið ikki hevði stundir til tey. Hendan fatanin er ikki í tráð við verðuleikan. Tað tori eg at pá-standa.

Møguligt eru ikki stundir til nógva sosiala samveru við brúkar-an, og tað er ein trupulleiki, so ella so. Spurningurin er, hvør skal loysa hann?

Tað tykist mær, at vit sum avvarðandi halda okkum hava rætt til at krevja, fyrst eitt búpláss til okkara avvarðandi, síðani at kommunurnar skulu skipa soleiðis fyri, at hesi fólk ikki keða seg, og sita einsamøll, hvørki heima ella á kommunalum stovnum.

Eg haldi tað vera misskilt, at

eldratænastan skal skipa fyri øll-um innihaldinum í dagligdegnum hjá borgarum, bara tí tey eru komin til ein vissan aldur. Eldratænastan skal í nærveru við brúkaran, syrgja fyri at veita grundleggjandi røkt, tá ein ikki megnar tað sjálvur. Grundleggjandi røkt í nærveru við brúkaran merkir, at vit við virðing fyri brúkaran veita røktina, ein ikki megnar sjálvur. Grundleggjandi røkt í nærveru við brúkaran merkir ikki, at vit sum myndugleikar skulu fylla dagin við undirhaldi, sosialari samveru o.ø.

Heimahjálpin hevur ikki tíð til ein kaffimunn saman við brúkaranum. Skal hon tað?

Ein reyður tráður í tí vit hava lisið um í seinastuni er, at starvsfólk á eldraøkinum hava ikki stundir til sosiala samveru við brúkarunum. Tey hava bert tíð til mest neyðugu røktina, og kanska knípur tað enn-tá onkustaðni.

Men felags fyri tað vit hava lisið higartil er, at okkara eldru borgarar, sum hava bygt hetta land, keða seg í ellisárum, og almenna fatanin tykist at vera, at nú skulu myndugleikanir inn, og syrgja fyri at tey ikki keða seg.

Eg skilji so sera væl hesi dugna-ligu starvsfólk, sum dagliga eru millum brúkaranar í eldraøkinum, tá tey føla seg at vera "ov stuttan". Tey síggja dag og dagliga fleiri eldri fólk, sum liva í einsemi, og av

tí sama hungra eftir nærveru og samveru við onnur fólk. Hetta gerst ein tvístøða fyri starvsfólkini

Sjálvandi føla hesi dugnaligu og samvitskufullu starvsfólkini tað kalt og hart, tá tey ikki hava stundir at seta seg eina løtu, og veita hesa nærveru og samveru, ið hesi gomlu fólkini so inniliga ynskja.

Spurningurin er so, er hetta ein myndugleika trupulleiki, ella er hetta ein samfelags trupulleiki?

Lønt samvera

Eg haldi vit eru komin hartil í dag, har vit vera noydd at gera upp við okkum sjálvi sum samfelag, hvør leikluturin hjá myndugleikunum skal vera, og hvør leikluturin hjá okkum sum avvarandi og borgarum annars skal vera, tá tosað verður um eldrarøkt.

Eldraøkið í Føroyum kostar í dag oman fyri 400 mió. kr. Eitt búpláss kostar uml. 50.000,- kr um mánan, harav búfólkið sjálvt rindar gott 10% av hesum kostnaðinum.

Skulu vit flyta okkum til eina tæ­nastu, sum eisini veitir professio-nella samveru, so kemur eldraøkið at kosta nógv afturat. Hvussu nógv, er ilt at siga.

Í Onglandi hevur man eina skipan, har tey sum eru best fyri figgjarliga, sjálvi rinda fyri "undir-haldið" afturat tí vanligu røktini, tey rinda fyri. Er tað ein tilík skipan vit ynskja í Føroyum?

Grundleggjandi spurningurin er,

skulu kommunurnar í framtíðini syrgja fyri at okkara eldru borgarar fáa, umframt tí grundleggjandi røktina, eisini professionella sam-veru, so tey ikki sita einsamøll heima, ella á einum bústovni?

Eldratænastan veitir longu í dag partvíst hesa tæ­nastu um-framt røkt. Spurningurin er um eldratænastan skal veita hesa tæ­nastuna fult út, so vit onnur kunna sova væl um náttina? Einasta forð-ingin er pengar.

Eitt grundleggjandi kjak er neyðugt

Vit eru komin hartil í dag, at neyð-ugt er við einum grundleggjandi kjakið um eldrarøkt í Føroyum í framtíðini.

Fakfeløg og áhugafeløg hava longu melda klárt út, hvussu vit skulu loysa avbjóðingina í fram-tíðini. Teirra uppskot til loysn er einføld, og hon er hægri og lógar-fest normering á økinum, so okkara eldru borgarar ikki keða seg og sita einsamøll, umframt at tað verður tryggja ein grundleggjandi røkt.

Eg skilji væl at fakfeløg arbeiða fyri hægri og lógarfestari normer-ing, tí tað betrar um arbeiðsviðu-rskiftini hjá teirra limum. Men eg havi torført við at skilja, hví áhugafelagsskapir ikki koma við øðrum, og meira "kreativum" upp-skotum til loysnir. So sum at sam-skipa vitjunartæ­nastur o.s.fr. Tað haldi eg hevði gagnað eldramál-

inum nógv.

Felagsskapurin "Tign" fer enn-tá so lang, at tey krevja at figg-ingarleisturin millum land og kommunur skal endurskoðast, so møguleiki verður fyri at hækka og lógarfesta normeringina á økinum. Hetta er als ikki eitt mál fyri Tign.

Eg hevði ynskt, at Tign og aðrir áhugafelagsskapir heldur vóru aktivir viðspælarar við kommun-urnar, og komi við konstruktivum, kreativum og alternativum upp-skotum, til at veita eina betri tæ­nastu, enn hana vit veita í dag. Tað er ov lætt bert at krevja meira pengar.

Eg eri sannførdur um, at vit øll ynskja okkara eldru ein góða aldurdóm. Tað hava tey so sannliga uppiborið, tí tað eru tey sum hava lagt lunnar undir alt tað, vit njóta gott av í dag. So vit hava eitt gott útgangsstøði til eina betri tæ­nastu, men "tú kanst ikki keypa tær ein veruligan vin" um tað er tað, sum er størsta avbjóðingin á eldraøkinum.

Vit mugu vísa ábyrgd, og øll geva okkara íkast til samfelagið. Ein grundleggjandi nýhugsan inn-an eldrarøkt er neyðug, tí at stovns-gera okkara eldru fult út, eru ikki ein virðilig loysn fyri nakran.

